

Kriza izazvana pandemijom COVID-19 ostavila je značajne posljedice po zdravlje i ekonomiju, otvorila brojna pitanja kako iz domena medicinske struke i nauke, tako i ona vezana za ljudska prava i slobode, pratile su je brojne naučne i medijske kontroverze, širenje straha i panike, a ono što je bilo potpuno očigledno, da nedostaje istinska stručna rasprava, analiza, kao i obrada podataka. U jeku najveće COVID krize, kada se insistiralo na socijalnoj distanci i kada je, iz nekog razloga, uprkos brojnim ad hoc razvijenim ili ranije pripremljenim platformama, bio prekinut stručni dijalog, granice zatvorene, a ekonomija i život zaustavljeni, mi na Balkanu uspjeli smo ono što je tada izgledalo nezamislivo. U onaj formatu, u organizaciji Centra za analizu rizika i upravljanje krizama iz Beograda (CARUK) i Hrvatske udruge za međunarodne studije (HUMS), Međunarodnog sveučilišta *Liberta* i Instituta za razvoj i međunarodne odnose (IRMO), a uz sveobuhvatnu logističku i informatičku podršku Instituta za standardizaciju Srbije, tokom 2020. godine okupili smo predstavnike državnih organa, kriznih štabova, koordinacionih tijela, stožera, kako je već gdje bio oficijelni naziv, Srbije, Crne Gore, Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Sjeverne Makedonije, regionalne predstavnike SZO, kao i naše naučnike, svjetski priznate autoritete sa našeg geografskog područja iz oblasti molekularne biologije, virusologije, infektologije, bezbjednosti, menadžmenta vanrednih situacija, čije je dragocjeno iskustvo, znanje, ali i dobronamjerno a intelektualno kritičko promišljanje dalo poseban ton i boju diskusiji, a vjerujemo poslužilo i kao korektiv donosiocima odluka, u mjeri u kojoj je to bilo moguće. Sa nama su bili i ekonomisti i privrednici, kao i istaknuti svjetski stručnjaci, a svi zajedno imali smo istu želju i isti zadatak da razgovaramo, analiziramo i smjelo, u realnom vremenu, predviđamo i zaključujemo. Dvodnevna konferencija **“Bezbjednosne krize u 21. vijeku i kako njima upravljati”** iznjedrila je i dvotomni Zbornik sa istim nazivom, koji predstavlja vrijedan doprinos sagledavanju svih aspekata savremenih bezbjednosnih i zdravstvenih kriza, oblikovanih višedimenzionalnim procesima globalizacije i rastućim geopolitičkim napetostima u svijetu, koji se pred našim očima dinamično mijenja.

Bezbjednosne krize u 21. vijeku i kako njima upravljati

Susret sa neizvjesnostima u sve složenijem okruženju

Ima li nauka odgovor na krize koje se naslućuju? Šta smo naučili iz dosadašnjih i očekuju li nas nove epidemije i pandemije u svijetu? Može li se osnažiti uloga UN u borbi protiv bioloških izazova? Ima li jednostavnih odgovora na kompleksna bezbjednosna pitanja? Da li je zdravlje bezbjednosni rizik? Kako se spremirati i ojačati rezilijentnost sistema u odgovoru na katastrofe koje uništavaju živote, zdravlje i životnu sredinu? Koliko je važna regionalna saradnja u efikasnijoj borbi sa izazovima koji su pred nama?

Prof. dr Elizabeta Ristanović je bila jedan od organizatora i moderatora međunarodne konferencije **„Bezbjednosne krize u 21. vijeku i kako njima upravljati“** koja je okupila predstavnike državnih organa, medicinskog i bezbjednosnog sektora, ali i velika imena struke i nauke iz Republike Srbije, Hrvatske, Crne Gore, Bosne i Hercegovine, Sjeverne Makedonije, kao što su: prof. dr Gordan Lauc, prof. dr Ana Gligić, prof. dr Verica Jovanović, prof. dr Nebojša Kavarić, prof. dr Mirsada Hukić, prof. dr Velo Markoski, prof. dr Drago Nedić i mnogi drugi

Već onda smo naslutili i smjelo istakli da se COVID-19 mora posmatrati i u okviru geopolitike, bezbjednosti, ekonomije i da predstavlja uvertiru u tektonske promjene na međunarodnoj sceni koje nas očekuju.

Poželjeli smo da ove zbornike, svoja saznanja i vizije budućih zdravstvenih i bezbjednosnih kriza predstavimo akademskoj javnosti Republike Srbije, smatrajući da upravo iz Banjaluke treba da pošaljemo poruku koliko je u suočavanju sa ovakvim izazovima bitan regionalni okvir saradnje i razumijevanja i zajednički pristup u sagledavanju problema. Radujemo se što je Akademija nauka i umjetnosti Repu-

blike Srpske prihvatila da bude nosilac ove aktivnosti koja se očekuje tokom predstojećeg septembra. Mozaik medicinskih komunikacija – „Medici.com“, pravi je medijski partner koji će poruke prenijeti zdravstvenim autoritetima u regionu, a njegovim čitaocima poklanjamo i linkove zbornika koji su dostupni u pdf formatu.

<https://www.caruk.rs/data/Zbornik%20PRVI%20DEO%20Security%20Crises%20-%20Social%20and%20Security%20Aspects-v1.pdf>

<https://www.caruk.rs/data/Zbornik%20DRUGI%20DEO%20Security%20Crises%20-%20Health%20and%20Safety%20Aspects.pdf>

Promociju ovih vrijednih međunarodnih zbornika će, uz naše drage domaćine, obaviti njihovi urednici, naši eminentni stvaraoči, a smatramo da bi naši sagovornici trebalo da budu i predstavnici Medicinskog fakulteta Univerziteta u Banjaluci i Fakulteta bezbednosti, kao i predstavnici drugih akademskih i naučnih institucija, ali i donosioci odluka iz Republike Srpske i regiona. „Medici.com“ će kao mozaik medicinskih komunikacija biti most saradnje i medijskog predstavljanja ovog značajnog događaja kako bi naučna istina i potreba za multidisciplinarnim radom i regionalnom saradnjom zakačale na adrese svih relevantnih subjekata u našoj zemlji i regionu.

Trenutno se dešavaju ratni sukobi, ali se prave bitke vode i na brojnim drugim poprištima, uključujući i borbe za duše i umove ljudi, kao i njihovu životnu sredinu. Biološke prijetnje, u najširem smislu, su sve aktuelnije i sve češće su sastavni dio dominirajućih narativa na svjetskoj političkoj sceni. Stoga je potpuno jasno da nas očekuju i nove epidemije i pandemije, prirodno ili vještački izazvane, i da se u tom kontekstu treba pripremiti, baš kao što na to ukazuju ili signaliziraju kreatori zbivanja i poznavaoци prilika. Uostalom, na to odavno upozoravaju i naši naučnici i stručnjaci. Naravno, u aktuelnom momentu izuzetno je važno osnažiti ulogu Ujedinjenih nacija u kontroli potencijalnih bioloških agenasa i iskrenom sprovođenju odredaba Biološke konvencije. Geopolitičke igre su za velike, koji često proizvode krize, simuliraju i vode igre po davno razrađenim tehnologijama, uz nove mogućnosti koje je donio razvoj nauke, a nama ostaje da sačuvamo sebe i što spremnije odgovorimo na

izazove vremena. Preduslov za to je dijalog i saradnja, prije svega u strateški važnom regionu Balkana koji je stalno bio pod monitoringom moćnih, gdje su se rađale krize, ali i nestajali brojni Vaviloni. Upravo zato i mi želimo da razgovaramo i diskutujemo, jezikom struke i nauke, argumentovano i naučno utemeljeno razmjenjujemo mišljenja i iskustva naših regionalnih eksperata raznih profila i eminentnih svjetskih naučnika. O tome ćemo diskutovati i na konferenciji pod nazivom „Kako se suočiti sa neizvjesnošću u sve složenijem okruženju“ koja će biti održana u Cavtatu, 29-30. septembra 2022. godine. U agendi konferencije su brojne aktuelne teme, kao što su klimatske promjene, migracije, epidemije/pandemije, sajber-prijetnje, terorizam, ekstremizam, organizovani kriminal i zaštita kritične infrastrukture.

U današnjem haotičnom okruženju, konvencionalno razmišljanje ne predstavlja ispravan način za suočavanje sa novim rizicima i krizama. U akademskom diskursu i u praktičnoj sferi danas, nažalost, preovlađuju marginalne neizvjesnosti, a cilj zapravo mora da bude promjena paradigme. Nauka ne smije da prihvata gotove odgovore, već da postavlja pitanja i kreativno iznalazi rješenja za kompleksne izazove, sistemi i društva moraju da rade na izgradnji i jačanju rezilijentnosti na

Zbornik radova sa Međunarodne video-konferencije „Bezbjednosne krize u 21. vijeku i kako njima upravljati“ (Covid-19: BEZBJEDNOSNI I ZDRAVSTVENI ASPEKTI)

Profesor dr Zoran Keković, direktor Centra za analizu rizika i upravljanje krizama i redovni profesor Fakulteta bezbednosti u Beogradu

„skrivenih“ probleme, umjesto usredređenosti na predviđanja neizvjesne budućnosti, da tragaju za specifičnim „rješenjima“, umjesto često apsurdne ambicije da traže globalne i konačne odgovore. U mnogim slučajevima postoji problem i u pogledu iluzije da je rizik upravljiv na osnovu analitike podataka, čak i u uslovima hiperkompleksnosti. Suština nekonzistentnosti u upravljanju neizvjesnostima je i što su neki pristupi više orijentisani na rizike i njihovu kontrolu, dok u drugim slučajevima dominira pristup upravljanja krizama. Ova nekonzistentnost u pristupu mogla bi predstavljati značajan izazov kreatorima politika i donosiocima odluka pri upravljanju kompleksnim sistemima u uslovima kriza i neizvjesnosti. Dakle, naš cilj je da pomognemo donosiocima odluka da

Najava konferencija - Cavtat

svi zajedno (naučnici, stručnjaci i lideri) unapređujemo sposobnost čitavog društva da predvidi, spriječi, pripremi se, odgovori i oporavi se od kriza i da takav pristup ostavimo u naslijeđe budućim generacijama.

S tim u vezi, na marginama ove konferencije koja će okupiti eminentne regionalne i međunarodne eksperte, biće održan i zanimljiv kurs *Kriznog menadžmenta u 21. vijeku* (<https://conference2022.caruk.rs/sr/>).

Moramo da naučimo i znamo mnogo da bismo primijenili bar malo u prevenciji i reagovanju na krizne situacije sa kojima ćemo se suočavati u danima i godinama koje su pred nama.

Dragi prijatelji, očekujemo Vas u Banjaluci i Cavtatu!

